

23. 1. 2026

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ústavní soud vymezil hranice závaznosti trestního rozsudku pro rozhodování správních soudů v daňových věcech

Nálezem ze dne 20. 11. 2025, sp. zn. I. ÚS 2445/25, Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti podané právnickou osobou zastoupenou společností CLAY & PARTNERS, advokátní kancelář s.r.o., a zrušil rozsudky Nejvyššího správního soudu a Městského soudu v Praze. Ústavní soud dospěl k závěru, že v soudním řízení správním vedeném ve věci stěžovatelčina nároku na odpočet DPH bylo poškozeno její základní právo být slyšen a vyjádřit se ke všem prováděným důkazům dle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Skutkové a právní východisko sporu

Podstatou sporu byla otázka aplikace § 52 odst. 2 soudního řádu správního, tedy otázka vázanosti správního soudu pravomocným trestním rozsudkem. V průběhu posuzování správní žaloby podané právnickou osobou ve věci jejího nároku na odpočet DPH nabyl právní moci trestní rozsudek, kterým byli odsouzeni bývalí jednatelé dané právnické osoby. Správní soudy pak v projednávané věci vycházely ze závěrů daného trestního řízení a považovaly tyto závěry za závazné i ve vztahu k samotné právnické osobě, přestože ta sama nebyla trestně stíhána. Podle správních soudů i orgánů finanční správy byla totiž právnická osoba v trestním řízení „dostatečně slyšena“ již prostřednictvím svých tehdejších jednatelů.

V ústavní stížnosti bylo namítáno, že takový výklad § 52 odst. 2 SŘS je protiústavní. Právnická osoba nebyla trestně stíhána, nebyla stranou daného trestního řízení a neměla tak možnost v něm předkládat svou vlastní argumentaci ani činit důkazní návrhy. Z toho důvodu vůči ní nemůže být výsledek daného trestního řízení závazný, jelikož jej nemohla nijak ovlivnit. Bylo zdůrazněno, že jednatelé vystupovali v trestním řízení výlučně sami za sebe a jejich obhajoba sledovala výlučně jejich vlastní procesní zájmy.

Závěry Ústavního soudu

Ústavní soud se ztotožnil s argumentační linií stěžovatelky a konstatoval, že právní názor správních soudů je sice praktický, avšak z ústavního hlediska neudržitelný. Zdůraznil, že právnická osoba je samostatným subjektem práva a nelze ji ztotožňovat s fyzickými osobami, které za ní stojí.

Rozhodující proto podle Ústavního soudu bylo, že právnická osoba sama se trestního řízení neúčastnila a neměla tak žádnou reálnou možnost ovlivnit skutková zjištění, z nichž správní soudy následně vycházely jako ze závazných, jakož ani výsledek daného řízení. Tuto příležitost podle ÚS neměla ani prostřednictvím svých jednatelů, jelikož ti v trestním řízení vystupovali pouze sami za sebe, ne za stěžovatelku. Pokud tedy ze závěrů daného trestního řízení bylo ve věci stěžovatelky – právnické osoby – vycházeno jako ze závazných, došlo k porušení jejího základního práva dle čl. 38 odst. 2 Listiny.

Ústavní soud zároveň výslovně shrnul, že **vázanost správního soudu trestním rozsudkem dle**

§ 52 odst. 2 SŘS se uplatní pouze ve vztahu k osobám, které samy vystupovaly v trestním řízení. Kategoricky přitom odmítl názor Nejvyššího správního soudu, podle něhož má být aplikace tohoto ustanovení závislá na konkrétních okolnostech věci. Takový přístup by totiž podle Ústavního soudu vedl k nepředvídatelnosti práva. Podle Ústavního soudu představuje § 52 odst. 2 SŘS výrazný zásah do průběhu soudního řízení a dokazování, a je proto nutné, aby pro jeho užití existovala jasná pravidla, nezávislá na *ad hoc* úvaze soudu.

Dopady nálezu do daňové praxe

Význam nálezu podstatně přesahuje rámec posuzované věci. Ústavní soud zde jasně vymezil další hranice mezi světem trestního a daňového práva a potvrdil, že jejich provázanost má své ústavní limity dané právě i totožností osob, vůči nimž je vedeno dokazování.

Nález má potenciál významně ovlivnit rozhodovací praxi nejen správních soudů, ale také orgánů finanční správy. I ty se totiž v daňovém řízení dosud často opíraly o závaznost trestního rozsudku podle § 99 odst. 1 daňového řádu, a to i vůči subjektům, které nebyly účastníky trestního řízení. Tento přístup ale ve světle nálezu Ústavního soudu nemá místo.

Závěr

Nález Ústavního soudu představuje důležitý posun v ochraně procesních práv daňových subjektů. Na podkladě vydaného nálezu by v budoucích daňových i soudních řízeních mělo být důsledně zohledňováno, zda subjekt, kterému jsou v těchto řízeních k tíži výsledky jiného – trestního – řízení, je současně tou osobou, vůči níž bylo v trestním řízení vedeno dokazování a která tak měla možnost v trestním řízení konzumovat svá procesní práva.

JUDr. Jakub Hlína, LL.M.

JUDr. Filip Rásocha

CLAY & PARTNERS, advokátní kancelář s.r.o.

Havlíčkova 1680/13
110 00 Praha 1 - Nové Město

Tel: +420 731 620 379
E-mail: kancelar@claylegal.cz

Další články:

- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc květen 2026](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)

- [Institut zajišťovacího příkazu v daňovém řízení: podmínky vydání a obrana v odvolacím řízení](#)
- [Postavení finančního arbitra v kontextu nařízení Brusel I bis - Funkční pojetí „soudu“, osvědčení podle čl. 53 a možnost výkonu nálezu v jiných členských státech EU](#)
- [Daňová ztráta a její vliv na lhůtu pro stanovení daně](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Zaměstnanecké benefity dle ustanovení § 6 odst. 9 písm. d\) zákona o daních z příjmů v roce 2026](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)